

Vastaanottaja:
Ympäristöministeriö
kirjaamo.ym@ymparisto.fi

Viite: Dnro YM6/400/2016, päiväys 27.4.2016

Suomen Rakennusinsinöörien Liitto RILin lausunto hallituksen esitykseksi laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Ympäristöministeriö on pyytänyt Suomen Rakennusinsinöörien Liitto RIL ry:ltä lausuntoa luonnoksesta (27.4.2016) hallituksen esitykseksi laiksi ympäristönsuojelulain muuttamiseksi.

RIL kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta sekä antaa kommentteja asetusten jatkovalmistelua varten. Esitämme kunnioittavasti niiden johdosta seuraavaa:

Lakimuutoksen sisältö ja tarve

Esityksessä ehdotetaan, että ympäristönsuojelulain haja-asutuksen talousjätevesien kiinteistö-kohtaista käsittelyä koskevaa sääntelyä kohtuullistetaan ja selkeytetään eräiltä osin. Muutokset koskisivat ennen vuotta 2004 rakennettuja talousjätevesien käsittelyjärjestelmiä.

Ehdotuksen mukaan perustason puhdistusvaatimuksen noudattaminen riippuisi siitä, millaisella alueella kiinteistö sijaitsee ja toisaalta myös osin siitä, millaisia toimia kiinteistöllä tehdään.

Esityksessä ehdotetaan, että enintään 100 metrin etäisyydellä vesistöstä olevalla alueella ja vedenhankintakäytössä olevalla tai siihen soveltuvalla pohjavesialueella tulisi kiinteistökohtainen talousjätevesien käsittelyjärjes-

telmä muuttaa vastaamaan perustason puhdistusvaatimusta 31 lokakuuta 2019 mennessä. Tästä velvollisuudesta voisi kunnan toimivaltainen viranomainen myöntää nykyiseen tapaan poikkeuksen, jonka myöntämisen edellytyksiä kuitenkin lievennettäisiin nykyisestä.

Esityksessä ehdotetaan, että muualla kuin edellä mainituilla alueilla perustason puhdistusvaatimus tulisi noudatettaviksi silloin, kun kiinteistöllä tehdään tietynlaisia korjaus- ja muutostöitä. Jos kiinteistöllä tehdään joko talousjätevesijärjestelmään kohdistuva tai rakennuksen rakentamiseen verrattavissa oleva korjaus- ja muutostyö, tulee järjestelmä saattaa vastaamaan perustason puhdistusvaatimusta. Perustason puhdistusvaatimuksen noudattamisen ajankohta määräytyisi näissä tilanteissa kiinteistökohtaisesti.

Kunta voisi edelleen antaa perustason puhdistusvaatimusta ankarampia vaatimuksia, jotka perustuvat paikallisiin ympäristöolosuhteisiin. Lisäksi ehdotetaan säädettävän uusi pykälä talousjätevesijärjestelmää koskevasta selvityksestä ja käyttö- ja huolto-ohjeista.

Paine lakimuutokselle on syntynyt, koska nyt voimassa oleva velvoittava sääntely on koettu käytännössä epäselväksi ja kohtuuttomaksi. Säännösten korjaaminen on myös kirjattu pääministeri Sipilän hallitusohjelmaan. Käsitksemme onkin, että säädösten lieventäminen on ennemminkin poliittinen tahdonilmaus kuin teknisten tai ympäristöllisten taviotteiden toimeenpanon kannalta tarvittava muutos.

Haluamme kuitenkin huomauttaa, että lainsäädännön muuttaminen nyt esitetyllä tavalla on tosiasiallisesti useiden vesien- ja ympäristönsuojelussa aiemmin hyväksytyjen periaatteiden, tavoiteohjelmien ja sopimusten vastaista, koska ne eivät tue vaan hidastavat tavoitteiden saavuttamista.

Yleishuomioiden lisäksi haluamme tuoda esiin eräitä yksityiskohtaisia kommentteja lakuluonnokseen liittyen:

Vanhojen kiinteistöjen jätevesijärjestelmien tehostamistoimet

Etäisyys vesistöstä

Lakiesityksen 156a §:n mukaan ranta-alue katsotaan 100 metrin leveyiseksi. Lähivuosina olisi vanhojen kiinteistöjen jätevesijärjestelmien tehostaminen toteutettava vain näillä määritellyillä ranta-alueilla sekä pohjavesialueilla.

Esitetty 100 metrin raja vähentäisi tehostamistoimien toteutusten määrää huomattavasti, minkä seurauksena esimerkiksi valtioneuvoston haja-asutuksen jätevesistä aiheutuvan vesistökuormituksen vähentämiseksi asetettujen tavoitteiden toteutuminen vaarantuu.

Luonnoksessa käytetty 100 metrin etäisyys perustuu laajalti siihen, että se on kuntien nykyisissä ympäristönsuojelumääräyksissä yleisimmin käytetty määrittely. On syytä huomata, että nämä olemassa olevat kuntien määräykset on laadittu tilanteessa, jossa jätevesien käsittelylle oli vaatimuksia myös kauempana vesistöistä.

Käytännössä jätevesien kulkeutuminen vesistöön asti riippuu useita maaston ja maaperän ominaisuudesta. Toisaalta maaperää voidaan usein hyödyntää jätevesien puhdistuksessa sekä kaukana että myös lähempänä vesistöä ja torjua siten vesistö päästöjä.

Katsomme, että ympäristön kannalta turvaavampaa olisi kasvattaa vapautuksen perusteena olevaa vakioetäisyyttä tasolle 200-300 metriä.

Samalla on tarpeen täsmentää kuinka em. etäisyys määritellään ja mitataan. Vaihtoehtoina ovat esimerkiksi rakennuksen seinä, jätevesien käsittelyjärjestelmän keskipiste ja purkupaikka. Asukkaiden ja toiminnanharjoittajien yhdenvertaisen kohtelun kannalta etäisyyden määrittelyn tulee olla yksiselitteinen.

Tehostamistoimien toteutuksen ajankohta

Lakiehdotuksen siirtymäsäännöksessä on esitetty, että säädösten voimaantuloa lykätään vesistöjen läheisyydessä ja pohjavesialueillaakin edelleen vuoden 2019 lokakuun loppuun. Lykkäämiselle ei ole luonnoksessa esitetty perusteluita, joten **ehdotamme, että takarajana vaatimusten toteuttamiselle olisi edelleen 15.3.2018 varsinkin jos viranomaisen poikkeuksen edellytysten lieventäminen toteutuu muutosesityksen mukaisesti.**

Perustelumistion sivuilla 30-31 on esitetty poikkeuksen myöntämisedellytyksiä. Kiinteistön käyttö katsotaan siinä vähäiseksi jo kolmen asukkaan henkilömäärällä, vaikka se mainitaan keskimääräiseksi asukasmääräksi. Haja-asutusalueen asuntojen keskimääräinen asukasmäärä oli Tilastokeskuksen mukaan jo vuosia sitten selvästi alle kolme.

Tosiasiallisen käytön perusteella kiinteistön käyttö tulisi mielestämme katsoa vähäiseksi ainoastaan 1-2 asukkaan talouksissa. Tarpeettomien

hakemusten määrän rajoittamiseksi poikkeamismenettelyä ei tule ulottaa vapaa-ajan asuntoihin. Valtaosa sellaisista vapaa-ajan kiinteistöistä, joille voitaisiin hakea poikkeusta, on ns. vähäisen vedenkäytön kiinteistöjä, joita vaatimukset eivät koske.

Muulla kuin em. herkillä alueilla kunnostamisen ajankohta esitetään riippuvaksi siitä, tehdäänkö kiinteistöllä tiettyjä luvanvaraisia toimia. Tällöin omistaja päättää milloin kiinteistöllä tehdään sellainen uudistamistoimenpide, jonka yhteydessä jätevesijärjestelmä on kunnostettava.

Esitetty malli on sisäänsä kannatettava. Riskinä menettelyssä on, ettei muutostöihin haeta lainkaan rakennuslupaa, jotta välttyttäisiin jätevesijärjestelmän uusimiselta.

Vapautus tehostamisvelvollisuudesta

Muutosesitys ei koske kiinteistöä, jos

- se sijaitsee alueella, jota koskevat kunnan omat ympäristönsuojelumääräykset
- kiinteistö liitetään viemäriverkkoon tai joilla toimintaan tarvitaan ympäristölupa
- kiinteistöllä on voimassa aiemman lainsäädännön mukainen ns. kertaluontoinen ikävapautus.

Muutosesityksen soveltamisalan rajaaminen esitetyllä tavalla on perustultua ja kannatettavaa.

Muut säädökset

Luonnoksen 156 c §:n 3 momentin nojalla annettavalla asetuksella säädettyä ohjeellista puhdistustasoa ei ole tässä vaiheessa mahdollista arvioida.

Sama koskee 157§:n perusteella annettavia säädöksiä jätevesijärjestelmää koskevasta selvityksestä sekä **käyttö- ja huolto-ohjeista, jotka siinänsä katsomme tarpeellisiksi sisällyttää nyt käsiteltävä olevaan säädökseen.**

Yleisperusteluissa sivulla 15 tarkastellaan Euroopan unionin lainsäädäntöä. Siinä ei kuitenkaan mainita EU:n rakennustuoteasetusta, jolla on tärkeä vaikutus alan laitevalmistukselle ja myynnille. Esimerkiksi useimpien kiinteistökohtaisessa jäteveden käsittelyssä tarvittavien laitteiden, on oltava asianomaisten tuotestandardien mukaisia ja CE-merkittyjä. Pienpuhdistamoiden osalta se edellyttää mm. toimivuuden, lujuuden ja vesitiiviiden testaamista. Testauspalveluiden kysyntä on käytännössä

tyrehtynyt hajajätevesiasetuksen ympärillä käydyn keskustelun ja siitä johtuvan epävarmuuden myötä.

Yksityistaloutta suurempien kuormittajien käsittely

Yksityistaloutta suurempia jätevesikuormittajia sijaitsee myös pienten ja herkkien vesistöjen lähialueilla. Eesityksen yleisperustelut ja myös lakiehdotuksen pykälien sanamuodot näyttävät tarkoittavan, että perustason vaatimukset on katsottu riittäviksi kokoluokkaan 100 AVL asti jopa 100 metriä lähempänä vesistöä vanhojen isompien kuormittajienkin osalta, ellei kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä ole muuta edellytetty.

Erityisesti uusilta, mutta myös vanhoilta tällaisilta laitoksilta, matkailuyrityksiltä, kurssikeskuksilta ja vastaavilta tulisi edellyttää perustasoa tehokkaampaa käsittelyä erityisesti lähellä vesistöjä myös silloin, kun ne sijaitsevat kauempana kuin 100 metrin päässä vesistöstä.

Kyseisen kokoluokan puhdistamoista kerrallaan purkautuvan käsittelyn jäteveden määrä on niin suuri, että se virtaa vesistöön asti myös muutoin kuivina olevissa purkuojissa. Käsittelyn täytyy tällöin olla riittävä sekä ravinekuormituksen että hygieenisten haittojen torjumiseksi vesistöissä, kuten myös talousveden oton kannalta samalla ja naapurikiinteistöillä. **Perustasoa tehokkaampi käsittelyvaatimus onkin syytä kirjata pakottavasti lainsäädäntöön, jotta sen soveltaminen on yhtenäistä koko Suomessa.**

Helsingissä 18.5.2016

Kunnioitavasti,
Suomen Rakennusinsinöörien Liitto RIL ry

Helena Soimakallio
toimitusjohtaja

